

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk

IENW/BSK-2019/122971

Datum 27 mei 2019
Betreft Bekendmaking biokerosinefabriek en ontwikkelingen ten
aanzien van synthetische kerosine

Geachte voorzitter,

Hierbij informeer ik u over de bekendmaking vandaag door SkyNRG en haar partners KLM en SHV Energy dat zij samen met een aantal andere partners, waaronder de Schiphol Group, de eerste Europese fabriek voor duurzame biokerosine gaat bouwen in Delfzijl. Daarnaast informeer ik u over een aantal recente ontwikkelingen ten aanzien van synthetische kerosine.

De komst van de biokerosinefabriek in Nederland, en de steun van de KLM hierin, is een hele mooie stap in het verduurzamen van de luchtvaart. De betrokken partijen laten hiermee zien dat zij de uitdaging om de sector te verduurzamen ook aan durven gaan. De initiatiefnemers van de biokerosinefabriek in Delfzijl hebben aangegeven dat deze fabriek duurzame biokerosine, propaan en nafta gaat produceren, waarbij voornamelijk regionale afval- en reststromen als grondstof worden gebruikt. Hiermee is deze fabriek wereldwijd uniek in haar soort. Volgens planning zal deze fabriek vanaf 2022 100.000 ton duurzame biokerosine produceren en als bijproduct 15.000 ton duurzame propaan per jaar. De KLM toont commitment aan de verduurzaming van de luchtvaart door bij te dragen aan de ontwikkeling van deze fabriek én door voor een periode van 10 jaar de afname van 75.000 ton duurzame kerosine per jaar te garanderen.

Uitgangspunt voor de biokerosinefabriek is de inzet van grondstoffen uit de rest- en afvalstromen van hoofdzakelijk regionale industrieën, zoals gebruikt frituurvet. Daarnaast wordt een duurzame vorm van waterstof, gemaakt uit water en windenergie, gebruikt. Initiatiefnemers geven aan dat op deze wijze een reductie van de CO₂-uitstoot zal worden gerealiseerd van meer dan 85% ten opzichte van het gebruik van fossiele brandstof. Ook draagt deze brandstof bij aan verbetering van de luchtkwaliteit door vermindering van de uitstoot van (ultra)fijnstof en zwavel.

Een onafhankelijke Sustainability Board, bestaande uit WWF International, de European Climate Foundation, het Solidaridad Network en de Rijksuniversiteit Groningen zal op verzoek van SkyNRG adviseren over de duurzaamheidseisen, zodat deze geen negatief effect heeft op de voedselketen of op het milieu. Hierbij wordt tevens gekeken naar potentiële verdringingseffecten in andere markten, waarbij volgens de initiatiefnemers in geen geval producten op basis van

voedselgewassen worden gebruikt, zoals sojaolie of palmolie. De duurzaamheid van de keten en van de bijbehorende producten wordt daarnaast geborgd door certificering op basis van de criteria van de Roundtable on Sustainable Biomaterials (RSB), een duurzaamheidsysteem dat strengere sociale en milieucriteria hanteert dan de EU richtlijn hernieuwbare energie (RED II) vereist.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk

IENW/BSK-2019/122971

Ik ben al geruime tijd met initiatiefnemers in gesprek over de productie en inzet van duurzame alternatieve brandstoffen in de luchtvaart, onder meer in het kader van Bioport Holland en meer recent aan de Duurzame Luchtvaarttafel. Deze gesprekken heb ik gevoerd met als doel om de juiste randvoorwaarden te scheppen om het gebruik van duurzame biokerosine en de realisatie van productiecapaciteit in Nederland te bevorderen. Ik ben dan ook zeer verheugd dat partijen daadwerkelijk aan de slag gaan met de bouw van een fabriek en zie deze aankondiging als een belangrijke stap op weg naar een duurzame luchtvaart.

Met de aankondiging van de bouw van deze commerciële productiefaciliteit voor duurzame biokerosine wordt in belangrijke mate invulling gegeven aan motie 31936-498 van de leden Amhaouch en Paternotte en aan mijn eerdere toezegging betreffende dit onderwerp bij het Algemeen Overleg Luchtvaart van 26 juni 2018. Ik zal mij echter blijven inzetten om de luchtvaart verder te verduurzamen, onder meer door het gebruik van duurzame biokerosine en andere duurzame alternatieve brandstoffen zoals synthetische kerosine te blijven bevorderen. Samen met de partijen aan de Duurzame Luchtvaarttafel wil ik onder meer de in het Ontwerpakoord Duurzame Luchtvaart genoemde doelstelling van (minimaal) 14% duurzame brandstof voor luchtvaart in Nederland in 2030 realiseren. Daarmee geef ik eveneens invulling aan motie 31936-469 van het lid Dijkstra.

Ook op het vlak van synthetische kerosine wordt voortgang geboekt. Voor de grootschalige productie van synthetische kerosine is meer tijd nodig dan voor duurzame biokerosine. Het is echter wel van belang dat nu stappen worden gezet om dit in de toekomst mogelijk te maken. Inmiddels is begonnen met een haalbaarheidsstudie, zoals aangekondigd in mijn brief van 27 maart jl. over klimaatbeleid voor de luchtvaart (kamerstuk 31936-585), waaraan het kabinet financieel bijdraagt. Bij dit onderzoek wordt door partijen uit de luchtvaartsector samen met partijen uit de industrie die veel CO₂ produceren primair gekeken naar een productiewijze waarbij CO₂ uit industriële bronnen wordt gebruikt in combinatie met duurzame (groene) waterstof. Deze studie is naar verwachting in oktober 2019 gereed.

Voor de langere termijn is naast CO₂ uit industriële bron ook de afvang van CO₂ uit de lucht een interessante optie. Daarmee kan de CO₂-besparing door de luchtvaart nog verder oplopen, omdat dan per saldo (bijna) geen CO₂ meer aan de atmosfeer wordt toegevoegd. Hiertoe is afgelopen week door de Schiphol Group een studie aangekondigd op luchthaven Rotterdam The Hague, met onder andere medewerking van de gemeente Rotterdam. Hierbij wordt door een Duits bedrijf een proefopstelling gebouwd, waar weliswaar op kleine schaal daadwerkelijk synthetische kerosine wordt geproduceerd. Het uiteindelijke doel van beide trajecten is het op termijn concurrerend maken van synthetische kerosine (motie 31936-498 van leden Amhaouch en Paternotte) en de bouw van een eerste commerciële fabriek voor synthetische kerosine in Nederland. Dit is de gezamenlijke inzet van alle betrokken partijen aan de Duurzame Luchtvaarttafel.

Ik zal mij onverminderd blijven inzetten, samen met alle partijen, om de luchtvaart verder te verduurzamen. In mijn brief van 27 maart 2019 over klimaatbeleid voor de luchtvaart (kamerstuk 31936-585) heb ik aangegeven hoe ik een duurzame luchtvaart dichterbij wil brengen. In de Luchtvaartnota werk ik dit verder uit. Uiteraard zal ik u ook blijven informeren over ontwikkelingen rond en de voortgang aan de Duurzame Luchtvaarttafel.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2019/122971

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. C. van Nieuwenhuizen Wijbenga